

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Pars I. De Theologia Ascetica in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

P A R S I.
DE THEOLOGIA ASCETICA
IN COMMUNI.

CAPUT I.

QUODNAM SIT OBJECTUM
THEOLOGICÆ ASCETICÆ.

I. **Q**uemadmodum in aliis Scientiis duplex plerumque
est objectum, materiale scilicet, & formale, ut patet
ex quorum clariori cognitione, ipsa etiam Scientiæ
facilius cognoscitur; ita in Ascetica quoque Scientiæ
natura illius, præstantiâque tantò clariùs cognoscatur
omnia objectum illius materiale & formale indaganda.

II. Objectum ergo materiale quod attinet, illud
aliud est, quàm operationes voluntatis, quatenus
sunt ipsius perfectionis recipiendæ; cum enim perfectio
sequenti capite dicetur, in caritate velut perfecta
summi boni consistat, caritas autem in voluntate ve-
rali suo subjecto resideat, meritò voluntatis etiam
operatio potius objectum proximum, quàm operationes
actus statuuntur, licet hæ etiam præsuppositivè re-
quirantur, multumque conducant ad perfectionem caritatis
dicendam.

III. Ex qua doctrina circa objectum materiale
posita facile nunc est ipsum etiam objectum formale
re, quòd scilicet illud nihil aliud sit, quàm ipsa caritas
litas ad supremum finem optimo, quo obrineri potest
consequendum; per hanc quippe formalitatem vel
rentiam Theologia Ascetica à reliquis quatuor Theologiis
distinguitur, quæ omnes vel circa DEVM speculati-
vè tractantur, vel certe non sub hac ratione
ris possessionis spectatum versantur, uti ex iis, quæ
sequenti capite de perfectionis natura dicentur, cla-
resciet.

CAPUT II.

QUID SIT PERFECTIO?

I. Perfectio in genere nihil aliud est, quam plena & absoluta finis sui ultimi consecutio; tunc enim res quælibet in suo genere perfecta censetur, cum finem, propter quem facta aut creata est, plenè est assecuta, uti omnium rerum creaturarum inductione patet; cum ergo & Homo creatus sit ad hunc finem, ut Dominum DEVM suum velut summum bonum in hac vita inchoativè, in altera verò vita perfectè possideat, hæc autem possessio non possit per realem conjunctionem viâ ordinariâ fieri, necessariò per unionem moralem, nempe per cognitionem & amorem fieri debet; & hoc scilicet DEVS ipse Gen. 1. indicavit, dum hominem ad imaginem suam conditum esse dixit. Hoc & Christus Matth. 5. innuit dicens: *Estote perfecti, sicut Pater vester celestis perfectus est.* Ubi utique non requisivit, ut in quantitate perfectionis Patri æterno similes essent (hoc enim constabat impossibile esse) sed in iisdem omnibus operationibus perfectionem suam sitam esse existimarent, in quibus perfectio Patris consistit, videlicet quòd sicut Pater æternus seipsum cognoscendo generat Filium, & dum hunc infinitè amat, & vicissim ab ipso taliter amatur, spirat cum ipso Spiritum Sanctum, sicque per istam cognitionem & amorem sui quodammodo tota Trinitas exurgit; ita & Homines tunc se perfectos esse existimarent, si per cognitionem & amorem eidem moraliter adhererent, & sic unus cum eo Spiritus fierent quemadmodum Apostolus 1. Cor. 6. loquitur.

II. Ut verò clariùs adhuc iste finis & perfectio Hominis cognoscatur, supponendum est, duplicem inter Homines amorem reperiri, concupiscentiæ scilicet, & amicitie; prior est, quo alteri bonum optamus, gratulamur, vel procuramus propter nos, & bonum nostrum; posterior est, quo alteri bonum volumus propter solam ipsius Personam, sine respectu ad bonum nostrum. Et in hoc amore, qui propriè amor dici meretur, consistit perfectio & beatitudo Hominis. De quo tamen ulterius sciendum est, quòd etiam ipse ultimus subdividatur in affectivum & effectivum. Affectivus est,

est, quo alicui præcisè bonum, quod habet, aut habere potest, per internum affectum gratulamur, vel optamus, ab eo, quòd ullum conatum adhibeamus, ad tale bonum esse procurandum. Effectivus est, quo actu aliquid facimus propter alterius amorem. Utroque hoc amore se perfectum amat DEVS, dum scilicet & summè sibi complacet in se, gaudetque infinitè, quòd sit, qui est, summè sapiens, potens &c. & omnia, quæcunque ad extra operatur, & etiamnum operatur, propter se duntaxat, & propter gloriam suam facit, quæ gloria in eo consistit, ut ipsius bene cognoscatur, & super omnia ametur. Cùm ergo, testem natenfi in loc. com. summa hominis perfectio sit, primo suo conjungi, illique, quatenus licet, perfectè assimilari rectè concluditur, etiam ipsum duplici hoc amore DEVM diligere debere, si perfectus esse velit; atque adeò totam industriam ac conatum eò unicè referendum esse, ut nec tùm DEO suum esse infinitum ex animo grateletur, sed in suis actionibus se sanctissimo ejus beneplacito perfectè conformet, ita ut idem cum eo velit, & nolit, idem vult, & quia ipse vult, & non vult; seu, ut alii clariùs dicunt, ut semper faciat, *quod vult DEVS, & quomodo vult DEVS, & quia vult DEVS*, hâc ratione namque se perfectissimè format, uti appositè quidam sequenti distycho expressit.

Omne tulit punctum, patitur qui semper, agitque

Quæ vult, quòve modo vult DEVS, & quia vult.
Ut adeò meritò DEVS de Davide velut viro perfectissimo dixerit: *Inveni David virum secundum cor meum, qui omnes voluntates meas*, indicare scilicet volens, cum perfectionem in voluntate divinâ adimplenda impendit, & quoad substantiam id semper elegit, quod DEVS semper sibi placere intellexerat; & quoad modum quoque illum, quem DEVS gratiorem esse cognoverat; & quoad finem denique solum DEI beneplacitum purissimè intendit, quod factum fuit. Quod ipsum etiam in ipso DEI amore, quo se perfectè amat, quique est exemplar nostri amoris cernere debet, imprimis semper facit, *quod vult juxta illud, Psal. cxxxv. Omnia, quæcunque voluit, fecit.* Et quo modo vult, quomodo optimo, juxta illud Gen. i. *Viditque DEVS cuncta quæ*

fecerat, & erant valde bona. Et tandem quia vult juxta illud Prov. 16. *Univerſa propter ſemetipſum operatus eſt Dominus.* Idem etiam in ipſo Chriſto perfectiſſimè cernere eſt, ut qui ſemper quoque id faciebat, quod DEVS Pater volebat, uti ipſe Joan. 6. faſſus eſt: *Et non reliquit me ſolum, quia qua placita ſunt ei, facio ſemper.* Et quo modo Pater volebat, uti Populus Marc. 7. de ipſo teſtatus eſt dicens: *Bene omnia fecit: & verò ipſe etiam per verba illa in cruce prolata, Conſummatum eſt: ſatis confirmavit. Et quia Pater volebat, juxta illud Joan. 8. proprium teſtimonium: Ego non quæro gloriã meam, ſed eius, qui miſit me.*

III. Ex qua explicacione perfectionis obiter colligi poteſt, etſi Aſceta interdum diverſimodè illam explicent, & alii quidem dicant, eam in perfecta conformitate voluntatis humanæ cum divina, alii in perfecta quotidianarum actionum tranſactione, alii in illis Davidicis verbis *declina à malo, & fac bonum*; alii deſique in hoc, ut homo Dominum DEVM laudet, revereatur, & amet, eiſque ſervire ſalvus fiat, conſiſtere; omnes tamen in ſubſtantia convenire, ſaterique debere, perfectionem in caritate conſiſtere; ſed quia non omnes ſatis cognoscere videbantur, in quo conſiſtat caritas, ideo conati ſunt clariùs eandem per modos paulò ante indicatos explicare; ex quibus tamen omnibus modis iſte, quo dicitur, caritatem in eo præcipuè conſiſtere, ut quis ſemper id faciat, quod DEVS vult, quo modo vult, & quia vult (quem P. Rodriquez p. 1. tr. 2. c. 1. & P. Vincentius Caraffa in ſuo Itinerario inſinuant) præ cæteris aptus & facilis videtur ad naturam perfectionis & caritatis explicandam, & quidem ob tres cauſas. 1. Quia diſtinctiùs caritatis officia explicat, quàm alii; nam, licet dicas, caritatem in perfecta conformitate voluntatis humanæ cum divina conſiſtere, aut in perfecta tranſactione quotidianarum actionum, adhuc tamen explicandum reſtat, quando vel voluntas perfectè conformata, vel opera quotidiana perfectè tranſacta dici debeant, quod quidem hic modus clariùs explicat, dum ait, tum perfectam laudem, ſervitium & amorem DEI haberi, quando actiones in ſubſtantia, modo, & ſine, divino beneplacito conformes habentur; quomodo enim aut Opus ſuum Artificem perfectiùs laudare, aut

re, aut servus perfectiùs servire, aut sponsa sponsum perfectiùs amare possunt, quàm si semper agant, quæ, quòmodo, & quia Artifici, Domino, sponso maximè placeat.

2. Quia ex hoc ipso modo explicandi perfectionem facillè colligitur, quantum aliquis in perfectione profecerit, non enim quilibet ex his tribus actibus alios sub se gradus conueniat, & quoad *substantiam* quidem ille censeatur Deo magis placere, in quibus homo plùs abstinet, aut sustinet, aut non ad propriam duntaxat, sed alienam etiam salutem dirigatur: quoad *modum* verò DEO magis placeat, qui diligentè, alacriter, & constanter operatur: & quoad *finem* denique magis placeat, qui minùs de solatio, præmio, laude humana pro operibus suis quærit, aut admittit, facilius patet, tantò majorem quemque in perfectione profecerit fecisse, quantum perfectiùs gradus hos assignatos impleverit.

3. Quia idem modus percommode etiam ostendit, quantum quis in suo statu perfectus esse possit, atque adeò quòmodo à Christo per illa verba Matth. 5. ad perfectionem imitari sint; *Estote perfecti, sicut & Pater vester cœlestis perfectus est*. etsi enim multi excusare se possint, quòd non possint vana austeritates, aliàque opera valde ardua suscipere, nec minus excusare se potest, quòd non possit facere, quia Deus, & quò modo vult, & quia vult, cum Deus nihil homine ultra vires & statum illius exigat, & ut bene Thomas Kempensis l. 1. c. 15. advertit, magis penset, ex quo tanto quis agat, quàm quantum faciat. Quæ omnia pariter siùs explicanda erunt, quia super illis tanquam solidò fundamento omnia, quæ deinceps de perfectione dicentur, construenda atque fundanda sunt.

CAPUT III.

QUOTUPLEX SIT PERFECTIO

1. **H**Æc divisio meliùs explicari non potest, quam si Thomam Ducem sequamur, qui, ubi in 2.2.2. fuse probasset, perfectionem in caritate consistere, et illa sit unio cum Deo utpote ultimo fine, postea a. 1. 1. riuùs progreditur, ad diversam habitudinem caritatis.

candam, dum ait caritatem quadrupliciter considerari posse
1. Ex parte diligibilis, ut diligatur aliquid, quantum dili-
gi potest; & sic Deus hec in via, nec in patria perfecte diligi
potest, cum sit infinite diligibilis. 2. Ex parte diligentis;
ubi tunc caritas est perfecta, quando quis diligit tantum,
quantum potest, quod contingit tribus modis; quorum pri-
mus est, ut totum cor hominis actualiter semper feratur in
Deum, & hæc est perfectio caritatis in patria, unde & perfe-
ctio *beatitudinis* vocari potest; in via namque ordinariè pos-
sibilis non est ob humanæ vitæ infirmitatem. Secundus
modus est, ut quis totum cor suum habitualiter ponat in
DEO, ita scilicet, ut nihil cogitet, velit, quod divinæ di-
lectioni sit contrarium, quale est solum peccatum morta-
le; & hæc caritas, quia est de necessitate salutis, merito per-
fectio *necessitatis* appellari potest. Tertius modus est medius
inter hos duos, ad quem duo capita requiruntur. 1. Ut,
quandoquidem aliquis actualiter in Deum semper ferri non
potest, conetur saltem, quantum necessitas præsentis vitæ
patitur, actualiter cum DEO uniri; sicut enim in cælo est
una continua amoris operatio, ita in hac vita tantò magis
participat homo de illius status perfectione & beatitudine,
quantò magis participat de unitate & continuitate amoris,
quod fieri potest, si ipsam etiam cessationem, puta somni
vel occupationis naturalis ad prædictam amoris operatio-
nem ordinet. 2. Ut vitia & passiones sic habeat mortifica-
tas, ut ab illis vix aut parùm retardetur in unione cum Deo,
sed potius fruatur pace interna, quæ est effectus perfectæ ca-
ritatis, & consistit in hoc, quòd omnes motus appetitivi in
uno homine conquiescant, & sic unionem inter se habeant;
quæ quidem perfectio in hac vita haberi potest, estque sum-
ma perfectio, ad quam tamen quia nemo per se obliga-
tur, sed solummodo sub consilio est, ideo perfectio *consi-
lii* vocatur.

11. Alii cum S. Bernardo triplicem perfectionem juxta
triplicem caritatem, Dei scilicet, Proximi, & sui ipsius di-
stinguunt, & hanc à Christo Matt. 22. indicatam volunt,
dum legis Doctore quærenti, quod esset mandatum ma-
gnum in lege? respondit: *Diliges Dominum Deum tuum ex
toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua; hoc*

est primum & maximum mandatum; secundum autem finis est huic: *Diliges Proximum tuum sicut teipsum.* De qua triplici perfectione locutus est S. Bernardus S. 1. de Festo Petri & Pauli, dum dixit: *Arbitror, quod tu, qui in Congregatione es, bene vivis, si vivis ordinabiliter, sociabiliter humiliter. Ordinabiliter tibi, sociabiliter proximo, humiliter DEO.*

III. Alii juxta varios vitæ spiritualis & caritatis dividunt perfectionem in vitæ activæ, contemplativæ, mixtæ perfectionem. Activa vitæ perfectio est, quæ expresso studio actionibus vacat, ut se ad contemplationem veritatis, & amoris perfectionem disponat. Contemplativa vitæ perfectio est, quæ mentem a terrenis abductam divina, atque in ipsum DEUM transfert. Mixtæ denique vitæ perfectio est, quæ utriusque prædictæ vitæ activæ conjungit, & miscet, atque ad animarum salutem præsertim ordinat. De quibus tribus speciebus, perfectio sic loquitur S. Augustinus l. 10. de civ. c. 2. & 19. *In illis vitæ generibus, uno scilicet non segniter, sed in contentione & inquisitione veritatis otioso, altero in gerendis humanis negotioso, tertio ex utroque genere comparato, quis salva fide quisque possit in quolibet eorum vitam ducere ad sempiterna premia pervenire, interest tamen, quid teneat veritatis, quid officio caritatis impendat.*

IV. Alii denique caritatem secundum triplicem gradum incipientium, proficientium, & perfectorum considerant, dividunt perfectionem in vitæ purgativæ, illuminativæ, unitivæ perfectionem; quamquam hæ triplices vitæ partes integrales perfectionis, vel perfectæ caritatis, species dici debeant. Est autem hæ divisio triplicis vitæ cæteris apta ad naturam perfectionis explicandam, atque ab Ascetis & Patribus Spiritualibus ordinariè utitur, quorum vestigiis proinde insistendo, etiam in hac perfectione eam potissimum adhibere placuit ad Theologiam activæ naturam atque præstantiam declarandam. Proinde intelligenda.

V. Notandum est, in Sacra Scriptura vitam nostram passim ambulationi, per quam ex hoc mundo velut ex cælum velut Patriam nostram ambulemus. Sic enim

stus Jo. 12. hortatur: *ambulate, dum lucem habetis*; sic S. Paulus 1. Thess. 4. *in sapientia ambulate ad eos, qui foris sunt*. Sic DEUS ipse Salomonem 3. Reg. *Si ambulaveris in viis meis &c.* Sic Ezechias ad DEUM 4. Reg. 20. ait; *Obsecro, Domine, memento, quæso, quomodo ambulaverim coram te in veritate, & in corde perfecto*. Quibus pedibus autem hæc ambulatio perfici debeat, pulchrè S. Augustinus in Epist. ad Maced. ostendit, dum ait: *Ad Deum, qui ubique presens est, non pedibus licet ire, sed moribus; mores autem nostri non ex eo, quod quisque novit, sed ex eo, quod diligit, diiudicari solent; nec faciunt bonos vel malos mores, nisi boni vel mali sint amores*. Clariùs verò hos pedes in Pl. 33. indicans, *pes tuus, inquit, amor tuus; habeto duos pedes, noli esse claudus. Duo pedes sunt duo amores Dei & proximi. Hoc enim mandatum habemus à Deo, teste S. Joanne 1. c. 4. ut, qui diligit DEVM, diligat & Fratrem suum*.

VI. Ex qua doctrina supposita facilè nunc triplicis viæ Spirituales supra indicatæ divisio colligitur. Nam sicut in omni via tres quodammodo termini reperiuntur, nempe terminus, à quo receditur: terminus, ad quem tenditur: & terminus intermedius, per quem ambulatur; ita & in ambulatione Spirituali tres similes termini reperiuntur, nempe peccatum, à quo recedere oportet, id quod per viam purgativam obtinetur: Virtutes, per quas transire & pervenire ad ultimum finem necesse est, uti per viam illuminativam contingit: & tandem DEUS, ad quem possidendum, velut terminum tota ambulatio Spirituales instituitur. Quod per viam unitivam impetratur. Quæ sanè tres viæ clarè jam olim à S. Davide Pl. 33. indicatæ sunt, dum dixit; *Quis est homo, qui vult vitam? diligit dies videre bonos? Diverte à malo* (id est, peccato, quod unice disjungit & minuit possessionem summi boni, atque adeò propriè malum vocari potest) *& fac bonum* (id est, virtutes, quæ solæ propriè rationem veri boni continent) *inquire pacem* (id est unionem cum DEO, per quam solam vera pax obtinetur) *& persequere eam*. Imò eandem triplicem viam tam in veteri, quam novo Testamento præfiguratam quidam existimant. In veteri quidem, dum Moyles & Aaron ad Pharaonem Exod. dixerunt: *Deus Hebræorum vocavit nos, ut eamus viam trium*

trium dierum in solitudinem, & sacrificemus Domino Deo in deserto. Per quos tres dies rectè intelligitur triplex illa via, per quam veri Israëlita ex Aegypto mundi in solitudinem perfectionis deducuntur. In novo autem Testamento eandem præfiguratum existimant tum per triduum, quo Populus Israeliticus per tres dies in deserto ambulavit, tum per Christum Matth. 18. secutus est: vel B. Virgo & S. Ioseph cum eodem Christum duodennem deperditum quaesiverant: tum per tres Apostolos Petrum, Jacobum, & Joannem, quos per reliquos Christus secum in montem Thabor & Oliveti assumptus præferat; per S. Petrum namque qui assiduis lacrymis pedum suum desolebat, rectè via purgativa & status incipientium: per S. Jacobum verò, qui Supplantatorem significat, rectè via illuminativa & status proficientium, qui per virtutum exercitationem omnes malas inclinationes, & prava desideria supplantantur, indicatur: & per S. Joannem Baptistam, qui gratiam significat, & præ cæteris diligebatur, & vicissim ab eodem diligebatur, rectè via unitivam status Perfectorum, qui ex singulari gratia ad intimam familiaritatem & unionem pervenerunt, præfiguratur dicitur.

CAPUT IV.

COROLLARIA QUÆDAM EX DIC-
TA THEOLOGO ASCETICO BENEDICTO
OBSERVANDA DEDUCUNTUR.

I. **E**X hæcenus dictis facilè corollaria quædam deducuntur, quæ, sicut naturam perfectionis non rectè illustrant, ita meritò per diligentem notandam habentur, qui perfectam Theologiæ Asceticæ notitiam habere cupit.

II. Et primò quidem colligitur, gravem esse errorem, qui falsò sibi persuadent, perfectionem in aspectu corporis, & aliis similibus exercitiis consistere; namque est Abbas Moyses apud Cassianum coll. 5. pronuntians, *ieiunia, vigilia, meditatio Scripturarum, nuditas, &c. non perfectio omnium facultatum non perfectio, sed perfectio*

menta sunt, quia non in ipsis consistit disciplina finis, sed per illa pervenitur ad finem. Unde sicut non ille dicitur bonus Artifex, qui bona instrumenta habet, sed qui peritè illis uti novit; ita nec ille perfectus cenferi debet, qui ejusmodi asperitates velut instrumenta perfectionis suscepit, sed qui easdem ad debitum finem, scilicet caritatem perfectam obtinendam ordinare didicit.

III. Secundò colligitur, etiam eos graviter errare, qui ex illustrationibus aut consolationibus divinis profectum suum in perfectione metiuntur; nam, ut sapienter pius Asceta l. 3. de imit. Christ. c. 7. advertit, *merita* (atque adeò & perfectio velut radix & causa meritorum) *non sunt ex hoc aestimanda, si quis plures visiones aut consolationes habeat, vel si penitus sit in scripturis, aut in altiori ponatur gradu, sed si verà fuerit humilitate fundatus, & divina charitate repletus: si DEI honorem pure & integrè semper quærat; si seipsum nihil reputet, & in veritate despiciat, atque ab aliis etiam despici & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.*

IV. Tertiò colligitur, etiam eos necdum perfectionem assecutos cenferi debere, qui nullius, aut certè non multarum imperfectionum aut culparum sibi conscii sunt; nam, ut prudenter S. Gregorius l. 4. Dial. advertit, *plerumque hi, quos iam perfectos homines aestimant, adhuc in oculis summi Opificis aliquid habent imperfectionis. Sic sepe imperiti homines nequid perfectè sculpta sigilla conspiciamus, & iam quasi perfectè laudamus, quæ tamen adhuc Artifex considerat, & limat; laudari iam audit, & tamen ea tandem meliorare non desinit. Cui consentiens D. Augustinus S. 2. in Pl. 93. Cùm post penitentiam, inquit, aliquis bene vivere cœperit, habet adhuc, quod cogitat: ne sibi iribuat, quod bene facit; sed illi gratias agat, cuius gratiâ factum est, ut bene viveret, quia ille illum vocavit, ille illum illuminavit. Ergo iste iam perfectus est? non, adhuc aliquid ipsi deest; quid illi deest: ut non superbiat super eos, qui necdum sic vivunt, quomodo ipse vivit. Unde altissimè menti ac memoriæ inscribenda est, verissima, & notatu dignissima pii Ascetæ l. 2. c. 11, doctrina: Si dederit homo omnem substantiam suam, adhuc nihil est: Et si fecerit penitentiam magnam, adhuc exiguum est & si apprehenderit omnem scientiam, adhuc longè est: & si habuerit virtutem magnam,*

gnam, & devotionem nimis ardentem, adhuc multum
deest, scilicet unum, quod summè sibi necessarium est, quia
lud: ut omnibus relictis se relinquat, & à se totaliter exeat,
nihilque de privato amore retineat; cùmque omnia fecerit, quæ
facienda noverit, nil se fecisse sentiat.

V. Quartò colligitur, sicut, ut modò dictum est, non
statim perfectus censendus est, qui nullas in se, aut certe non
multas culpas deprehendit; ita nec illum vicissim statim
qui debere perfectionem non assecutum, qui aliquoties se
fragilitate in peccata venialia labi advertit, sicut enim
mus illa mundissima dicitur, quæ, quamprimum aliquo
fordidis pedibus ingressus est, statim eluitur, & purgatur,
& sicut Dux militaris, si constanter hostem impugnet,
vellicet, egregii Ducis nomen obtinet, licet cum non
minimo expugnet, & deleat; imò Interdum minus feliciter
pugnet; sic perfectus cenferi quis potest, etiamsi interdum
in venialia aliquot peccata ex fragilitate labatur. Nam
rectè iterum Kempensis Asceta l. 1. c. 3. dixit: *Omnis per-
fectio in hac vita quandam imperfectionem habet annexam,*
ut S. Hieronymus in epist. ad Celantiam ait, *hæc una præcepta
vita perfectio est, ut te imperfectum agnoscas.*

VI. Quintò colligitur, etiam eos non leviter errare
uno quasi impetu & conatu perfectionem assequi cupientes,
non ordinatè potiùs per gradus ad eandem pervenire con-
tur; nam ut S. Bernardus S. de S. Andrea sapienter adverte-
nemo repente fit summus, & ascendendo, non volando
henditur summitas scale. Quod confirmans S. Laurentius
Justin. in proem. de grad. perfect. quisquis, ait, in Spiritu
exercitio cupit perfectionis culmen attingere; iuxta Prop. se sol-
anmonitionem ascensionis sibi in corde componat gradus, sub-
quos de virtute in virtutem proficiens, ipsum Deum ex præ-
comprehendere valeat, à quo plenissimè comprehensus est. In or-
S. Paulinus Episcopus in ep. 3. ad sever. Christus, ait, præ-
in illo homine, quem gessit, ita in nostris mentibus quærit:
gradus corporea ætatis exequitur; nascitur, crescit, roboratur, a tr-
senescit, sed orandus, ne in nobis diu aut iugiter parvulus, omnia
infirmus, aut pauper sit.

VII. Sextò colligitur, non omnes ad perfectionem
summam vocatos esse, atque adeò non omnes etiam præ-

scuè ad eandem exhortandos esse, sed potiùs saluberrimam doctrinam à S. Gregorio in c. 19. gen. prolata ob oculos habendam esse, dum ait: *Mons altitudinem virtutum designat, ad quam Angelus hortatur; qui non viderit, se posse conscendere, melius est, ut in Segor, id est, in parvula civitate remaneat, contentus laicali & communi vita, quàm montem virtutis arripiat. Est civitas hæc iuxta &c. iuxta dicitur, & tamen ad salutem tuta, quia activa vita est nec à mundi curis ex toto discreta, nec à gaudio salutis aterna aliena.*

VIII. Septimò tandem colligitur, eos, qui ad perfectionem hæctenus descriptam à Deo vocati sunt, nunquam veram quietem capturos, nisi assequi illam sincerè studeant; nam, ut sapienter Abbas Joannes dixit in sua collatione, miserum est, cujuslibet artis ac studii disciplinam quampiam profiteri, & ad perfectionem ejus minimè pervenire.

CAPUT V.

AXIOMATA QUÆDAM AD THEOLOGIAM ASCETICAM IN COMMUNI PERTINENTIA PROPONUNTUR.

I. Duplicis generis sunt axiomata, quæ Theologia Ascetica in communi specialiter observanda proponit, scilicet secundùm duplicem modum tendendi, quo vel accedimus ad DEUM per amorem, vel ab eodem per odium recedimus.

II. Prioris generis primum axioma est: *Nemo bonus, nisi solus DEVS*; nam sicut aquæ omnes non aliam habent substantiam, nisi quam ex fonte acceperunt; ita nec creaturæ aliam habent bonitatem, nisi quam à Deo acceperunt, & in ordine ad Deum conservant. Hujus axiomatis usum præclare indicat S. Augustinus l. de spir. & anim. c. 64. dum ait: *Quid per multa vagaris, ô homuncio, querendo bona animalia tua, & corporis tui? ama unum bonum, in quo sunt omnia bona, & sufficit, desidera simplex bonum, in quo est omne bonum, & satis est.* Et alibi: *Si quæris, quare, sed non quæris: quare in fonte, quia ibi omnia vivunt; quod factum*

factum est, in ipso vita erat. Ecce ergo viam vita, à multitudine unum: ecce viam mortis, ab uno ad multa.

III. Secundum axioma est: Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare DEVM. quia, cum homo ad contemplandam & fruendam Trinitatem sit creatus, atque ideò angulare cor acceperit, totus mundus utpote figuram rotundam habens satiari & implere illud non potest; id quod præclare S. Bernardus f. super ecce nos reliquimus indicavit: cens: Ad imaginem quippe DEI facta anima rationalis, rebus occupari potest, replevi non potest; capacem namque DEI quidquid DEO minus est, non implebit. Unde certè S. Augustinus c. 3. solil. ad DEVM suspirans dixit: Da, quod peto; nam, si cuncta, quæ fecisti, mihi dederis, non sufficit servare nisi te ipsum dederis.

IV. Tertium axioma est: Minus DEVM amat, qui quid amat, quod propter DEVM non amat. Ita S. Augustinus l. 10. Conf. c. 29. & rectè, quia, ut bene advertit Theop. Kemp. l. 2. c. 7. Dilectus noster talis est naturæ, ut aliter non velit admittere, sed solus cor nostrum vult habere, eo tanquam Rex in proprio throno sedere. Hinc omnia illam diligere volentibus dicit, quod olim Christus ad ipsos volentibus dixit Jo. 18. Si me queritis, sinite hoc licet creaturas) abire. Coangustatum enim est stratum nostrum, ita ut alter decadat. Imò dividere cor cupientibus permittit, sed dicit quodammodo cum illa muliere; date ei cor vivum, & nolite dividere.

V. Posterioris generis primum axioma est: Malum, nisi peccatum: quia scilicet hoc solum privatur bono, nempe DEO, aut certè minuit possessionem boni; unde omnes adversitates, etsi mala videantur, reverentiam mala non sunt, uti sapienter advertit Epictetus c. 10. de rebus habent, opinionibus, Verbi causa: Mors non pertinet ad nos, alioqui enim & Socrati sic visum esset; sed opinio est, qua malam eam facit. Cum igitur impedimur, auturrimur, non alias culpemus, sed nos ipsos, id est, opinionem, qua

VI. Secundum axioma est: Nemo laeditur, nisi a seipso, cum enim solum peccatum verè malum sit, ad hoc alicuius modo invitum cogi possit, rectè infertur, quemvis, si

consentiat, proprii sui mali Fabrum esse. Hinc rectè S. Petrus 1. Petr. c. 3. ait: *Et quis est, qui noceat vobis, si boni amulatores fueritis?* an non diligentibus DEVM omnia cooperantur in bonam, teste S. Paulo ad Rom. 8. Nunquid DEVM aliquis eripere invito potest? aut occasio hominem fragilem facit, & non potius, qualis sit, ostendit?

VII. Tertium axioma est: *Non est pax impiis*: cum enim quælibet res non nisi in centro suo quiescat, fieri non potest, ut impij, qui à DEO velut centro suo separati sunt, pacem & quietem invenient, id quod clarè S. Augustinus l. 1. conf. indicavit dicens: *Fecisti nos, Domine, ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te.* Hinc l. 6. c. 16. ulterius dicit: *Va anima audaci, qua speravit, si à te recessisset, aliquid se melius habituram. Versa, & reversa in tergum, & in latera, & in ventrem, & dura sunt omnia, & tu Solus, Domine, requies.*

P A R S II.

DE THEOLOGIA ASCETICA
PER VIAM PURGATIVAM
DEDUCENTE.

Cum hæc species aut pars potius Theologiæ Asceticæ illam Jeremiæ Prophetæ c. 4. doctrinam: *Novate vobis cor vale, & nolite serere super spinas*: Ob oculos præcipuè habeat, atque adeò juxta monitum Boëthii l. 3. conf. metr. 1. curas omnes eò potissimum convertat. ut vanam beatitudinis speciem à mentis oculis abstergat, ut veræ beatitudinis pulchritudo, sapor, quies ac serenitas tantò clariùs concipi & amari; seu, quemalmodum alij loquuntur, ut evulsis vitio- rum spinis meliora virtutum supernaturalium semina animæ inseri queant; ideo meritò circa viam purgativam versari, triplicemque scopum sibi propositum habere dicitur, scilicet cognitionem peccatorum, eorundem detestationem seu detestationem, & seriam tandem vitæ emendationem, seu fugam peccatorum deinceps committendorum, de quo triplici fine in nunc in præsentia parte eodem ordine agetur, & quid a quemvis illorum specialiter sit observandum, succinctè accabitur.

F

CAPUT